

PÄÄTÖS MÄÄRÄRAHAN OSOITTAMISESTA METSÄLUONNON HOIDON EDISTÄMISEEN VUONNA 2025

Säädösperusta

Momentin 30.40.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen) määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) jäljempänä *määräaikainen rahoituslaki* ja metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmälain (71/2023), jäljempänä *kannustejärjestelmälaki*, nojalla tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Määräaikainen rahoituslaki tuli voimaan 1.6.2015. Tukipäätöksiä voitiin tehdä enintään 31.12.2023 asti ja niistä aiheutuvia menoja maksaa 31.12.2026 asti. Kannustejärjestelmälaki tuli voimaan 1.1.2024.

Vuoden 2025 valtion talousarviossa on momentille 30.40.45 myönnetty yhteensä 11,027 miljoonaa euroa. Määräraha on kolmivuotinen siirtomääräraha. Lisäksi vuonna 2025 on käytettävissä vuodelta 2024 siirtynyttä määrärahaa 11, 027 miljoonaa euroa ja vuodelta 2023 siirtynyttä määrärahaa 2,088 miljoonaa euroa. Siten vuonna 2025 saa tehdä määräaikaisen rahoituslain mukaisia tukipäätöksiä enintään 24,142 miljoonalla eurolla (pyöristämätön euromäärä 24 142 132 euroa).

Päätöksen laadintaperusteet

Suomen metsäkeskuksen johtokunta on toimittanut maa- ja metsätalousministeriölle Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (1421/2014) 9 §:n 6-kohdan nojalla 25.3.2025 hyväksymänsä käyttösuunnitelmaesityksen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi ja metsäluonnon hoidon edistämiseksi vuodelle 2025. Suomen metsäkeskuksen esityksen loppusumma käytettävissä olevasta määrärahasta on 3 083 euroa pienempi kuin talousarviokirjanpidossa. Ero johtuu viime vuonna 2024 momentille kirjatusta vapaaehtoisesta palautuksesta, jota Suomen metsäkeskus ei ole huomionnut.

Suomen metsäkeskus pyysi 23.1.2025 alueellisilta metsäneuvostoilta lausuntoa metsäluonnon hoidon edistäminen -momentin varojen käyttösuunnitelmaesityksestä. Metsäneuvostot eivät esittäneet muutoksia varojen käyttösuunnitelmaesitykseen.

Vuonna 2024 tukea käytettiin yhteensä 1,429 miljoonaa euroa. Määrärahan käytön vähäisyys johtui Suomen metsäkeskuksen tietojärjestelmäuudistuksesta. Vuonna 2024 Suomen metsäkeskus pystyi käsittelemään kannustejärjestelmälain mukaisia ympäristötukihakemuksia vasta joulukuussa. Kannustejärjestelmälain mukaisia luonnonhoitohankkeita ja kulotushankkeiden toteutuksia Suomen metsäkeskus ei pystynyt käsittelemään lainkaan.

Suomen metsäkeskuksen esityksessä tukimäärärahasta kohdistetaan ympäristötukeen 20 268 617 euroa ja metsäluonnon hoitohankkeisiin, Helmi- elinympäristöohjelman toimenpiteisiin ja kulotukseen 3 870 432 euroa.

Ympäristötukeen osoitetuista varoista maakuntiin on osoitettu 1.1.2025 maksamatta olleiden hyväksytyjen rahoituspäätösten mukainen tuki, yhteensä 9 871 euroa. Loput 20 258 746 euroa on jaettu maakunnittain seuraavilla neljällä jakoperusteella ja painoarvoilla:

1. Maakunnan alueella olevien puustoisten metsälain 10 §:n mukaisten elinympäristöjen sekä METSO-elinympäristöjen osuus koko maan vastaavista elinympäristöistä suhteutettuna yksityismaiden metsämaan pinta-alaan. Tiedot on otettu Metsäkeskuksen metsävaratietojärjestelmästä 1/2025. Jakoperusteen suhteellinen painoarvo on 30 % ja euromäärä noin 6 080 000 euroa.
2. Maakunnan hakkuuintensiteetti, joka selvitetään laskemalla maakunnan vuosien 2019–2023 toteutuneen hakkuumäärän keskiarvon ja suurimman kestävän hakkuumäärän suhteena. Luvut on otettu Luken metsätilastoista. Tämän jakoperusteen painoarvo on noin 30 % ja noin 6 080 000 euroa.
3. Vuonna 2025 päättyvien ympäristötukisopimusten puustoisten elinympäristöjen pinta-ala maakunnittain. Tiedot on otettu Metsäkeskuksen metsävarajärjestelmästä 1/2025. Tämän jakoperusteen suhteellinen painoarvo on noin 10 % ja euromäärä noin 2 028 000 euroa.
4. Ympäristötuen maakunnittainen vuosien 2021–2023 keskimääräinen hehtaarikohtainen toteutunut korvaus, €/ha. Vuoden 2024 tietoja ei ole saatavilla johtuen Metsäkeskuksen tietojärjestelmä uudistuksesta. Tämän jakoperusteen suhteellinen painoarvo on noin 30 % ja 6 080 000 euroa.

Ympäristötuen määräraha on jaettu maakuntien kesken seuraavasti:

Vuoden 2025 tukimäärärahan käyttösuunnitelma, ympäristötuki			
Maakunta	Ympäristötuen maksamaton tuki 1.1.2025	Jakoperusteiden mukainen jako	Yhteensä
		€	
Etelä-Karjala	-	1 101 246	1 101 246
Etelä-Pohjanmaa	-	996 659	996 659
Etelä-Savo	-	1 106 641	1 106 641
Kainuu	-	1 111 360	1 111 360
Kanta-Häme	-	1 118 123	1 118 123
Keski-Pohjanmaa	-	902 474	902 474
Keski-Suomi	-	1 158 454	1 158 454
Kymenlaakso	-	1 035 028	1 035 028
Lappi	-	1 259 724	1 259 724
Pirkanmaa	1 190	1 164 790	1 165 980
Pohjanmaa	-	858 657	858 657
Pohjois-Karjala	-	1 176 271	1 176 271
Pohjois-Pohjanmaa	-	1 625 231	1 625 231
Pohjois-Savo	-	1 215 335	1 215 335
Päijät-Häme	-	1 194 928	1 194 928
Satakunta	-	969 091	969 091

Vuoden 2025 tukimäärärahan käyttösuunnitelma, ympäristötuki			
Maakunta	Ympäristötuen maksamaton tuki 1.1.2025	Jakoperusteiden mukainen jako	Yhteensä
Uusimaa		1 147 356	1 147 356
Varsinais-Suomi	8 681	1 117 378	1 126 059
Yhteensä	9 871	20 258 746	20 268 617

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaan (METSO), Helmi-elinympäristöohjelman toimenpiteisiin ja kulotukseen sekä vesiensuojeluhankkeisiin osoitetaan tukea 3 870 432 euroa. Jokaiseen maakuntaan on osoitettu 130 000 euroa (yhteensä 2 340 000 euroa) ja lisäksi 1.1.2025 maksamatta olleiden hyväksytyjen rahoituspäätösten mukainen tuki 1 530 432 euroa.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO), Helmi-elinympäristöohjelman toimenpiteiden ja kulotuksen sekä vesiensuojeluhankkeiden tukimääräraha on jaettu maakuntien kesken seuraavasti:

Vuoden 2025 tukimäärärahan käyttösuunnitelma, metsäluonnon hoito (sis. Helmi-ohjelman toimenpiteet)				
Maakunta	Luonnonhoidon (kemera) maksamaton tuki 1.1.2025	Kulotuksen maksamaton tuki 1.1.2025	Kiinteä erä	Yhteensä
€				
Etelä-Karjala	6 378	8 348	130 000	144 726
Etelä-Pohjanmaa	76 334	5 627	130 000	211 962
Etelä-Savo	123 041	13 402	130 000	266 443
Kainuu	68 508	33 314	130 000	231 822
Kanta-Häme	109 835	6 715	130 000	246 550
Keski-Pohjanmaa	7 353	-	130 000	137 353
Keski-Suomi	12 041	66 926	130 000	208 967
Kymenlaakso	-	-	130 000	130 000
Lappi	79 935	56 428	130 000	266 363
Pirkanmaa	131 862	-	130 000	261 862
Pohjanmaa	5 095	-	130 000	135 095
Pohjois-Karjala	86 118	-	130 000	216 118
Pohjois-Pohjanmaa	240 170	35 417	130 000	405 587
Pohjois-Savo	149 157	20 407	130 000	299 564
Päijät-Häme	76 745	-	130 000	206 745
Satakunta	-	-	130 000	130 000
Uusimaa	94 762	7 834	130 000	232 596
Varsinais-Suomi	8 681	-	130 000	138 681
Yhteensä	1 276 013	254 419	2 340 000	3 870 432

Suomen metsäkeskuksen valtionavun säästöihin liittyen se luopui ympäristötukineuvonnasta vuoden 2024 alusta. Uusi metsätalouden kannustejärjestelmä vaati metsäkeskukselta uuden tietojärjestelmän (Sampo) rakentamisen. Järjestelmän valmistuminen viivästymisen takia vuonna 2024 luonnonhoidon suoritteet jäivät pitkälti toteutumatta.

Luonnonhoitotöiden vuoden 2024 toteutuksen ongelmien takia maa- ja metsätalousministeriö sisällytti Suomen metsäkeskuksen vuoden 2025 tulossopimukseen tavoitteen, jonka mukaan metsäkeskus valmistelelee vuodet 2025–2030 käsittävän suunnitelman metsäluonnon hoidon edistämiseksi asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelma valmistui 28.3.2025 ja se hyväksyttiin maa- ja metsätalousministeriön ja Suomen metsäkeskuksen välisissä tulosohjausneuvotteluissa 7.4.2025. Suunnitelman pohjalta näyttää siltä, että vuonna 2024 syntynyt asetettujen luonnonhoidon tavoitteiden jälkeenjääneisyys saataisiin kurottua kiinni viimeistään vuoden 2026 aikana.

Suomen metsäkeskuksen käyttösuunnitelmaesitys perustuu vuoden 2023 kustannustasoon. Luonnonvarakeskus teki maa- ja metsätalousministeriölle 30.4.2025 esityksen ympäristötuen laskennassa käytettävistä maakunnittaisista keskikantohinnoista. Esityksen mukaan maakunnittaisissa keskikantohinnoissa oli nousua keskimäärin 23 prosenttiyksikköä, mikä tarkoittaa, että ympäristötuesta voi saada uusilla keskikantohinnoilla korvausta noin 500–900 euroa hehtaarilta aiempaa enemmän riippuen maakunnasta. Tämän takia maa- ja metsätalousministeriö antoi uuden, 1.6.2025 voimaan astuneen asetuksen, ympäristötuen laskennassa käytettävästä maakunnittaisesta keskikantohinnasta. Tämä on johtanut siihen, että metsäomistajat ovat vetäneet alkuvuodesta jätettyjä ympäristötukihakemuksia pois metsäkeskuksen päätösvalmistelusta, mikä tulee hidastamaan kuluvan vuoden ympäristötukivalmistelua ja aiheuttaa lisätöitä metsäkeskuksessa. Keskikantohinnan korotus on myös lisännyt entisestään ympäristötukien kysyntää. Metsäkeskuksen käyttösuunnitelman mukainen määrärahataso pitäisi kuitenkin riittää asetettujen suoritettavien tavoitteiden toteutukseen.

Suomen metsäkeskuksen vuoden 2025 tulohajauksessa on myös otettu huomioon varautuminen vuoden 2025 aikana päätettävän ja vuodesta 2026 alkavan uuden METSO-kauden toimeenpanoon sekä varautuminen EU:n ennallistamisasetuksen kansallisen suunnitelman laatimiseen ja suunnitelman toimeenpanoon arviolta vuoden 2027 loppupuolelta alkaen. Kansallisen ennallistamissuunnitelman toteutus tulee todennäköisesti edellyttämään korkeampaa ennallistamisen ja luonnonhoidon toteutustasoa kuin mitä Helmi- ja METSO-ohjelmissa Suomen metsäkeskukselle on asetettu.

Maa- ja metsätalousministeriön päätös

Käsillä olevalla päätöksellä maa- ja metsätalousministeriö jakaa Suomen metsäkeskukselle valtion vuoden 2025 talousarvion momentin 30.40.45 määrärahaa 11 023 917 euroa määräaikaisen rahoituslain ja kannustejärjestelmälain menoihin. Lisäksi vuonna 2025 on käytettävissä vuodelta 2024 siirtynyt 11 027 000 euron rahoitus ja vuodelta 2023 siirtynyt 2 088 132 euron rahoitus. Määrärahaa saa käyttää määräaikaisen rahoituslain ja metsätalouden kannustejärjestelmälain nojalla tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi. Rahoituksella toteutetaan valtioneuvoston periaatepäätöstä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman jatkamisesta vuosille 2014–2025 (METSO-ohjelma) sekä valtioneuvoston periaatepäätöstä Helmi-elinympäristöohjelmasta 2021–2030 (Helmi-ohjelma) sekä Kansallinen Metsästrategia 2035:ttä (KMS2035).

Rahoituksesta kohdentuu 10-vuotisiin ympäristötukisopimuksiin 20 268 617 euroa ja luonnonhoitohankkeisiin 3 870 432 euroa.

Arvio suorittemääristä

Vuoden 2025 valtion talousarvioesityksessä esitetyn, Metsäkeskuksen tulossopimuksella tarkennetun, toiminnallisten tulostavoitteiden mukaan määrärahalla toteutetaan seuraavat toimenpiteet:

Helmi- ohjelman toimeenpano	Tavoite
Soiden ennallistaminen, ha/v	400
Vesien palautus suojeleisille, kpl/v	6
Lintukosteikkojen perustaminen ja kunnostus, kpl/v	8

Metso- ohjelman toimeenpano	Tavoite
Ympäristötukisopimukset, ha/v	5000
Elinympäristöjen hoito ja kunnostus, ha/v	200

Kulutus, ha/v	200
Vesien suojeleisuuden toimenpideohjelman hankkeet, kpl/v	10

Päätöksen toteutuksen ohjaus ja valvonta

Varoja käytetään metsälain (1093/1996, muut. 1083/2013) 10 §:n mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilyttämisestä yksityisille maanomistajille aiheutuvien vähäistä suurempien menetysten korvaamiseen ympäristötuella silloin, kun hakkuu on todellinen uhka monimuotoisuuden häviämiseksi. Varoja käytetään myös METSO kohteiden rahoitukseen, luonnonhoitohankkeisiin ja kulutukseen.

Suomen metsäkeskus pyrkii alueellisesti monimuotoisuutta turvaaviin verkostoihin. Hyväksyttäessä luonnonhoitohankkeita tulee erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että rahoitettava toimenpide ja kohde ovat talousmetsien monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta alueellisesti tai luonnonarvoiltaan merkittäviä ja että kustannuksiksi hyväksytään vain luonnonhoidosta aiheutuvia, metsien tavanomaiseen suunnitteluun, hoitoon ja käyttöön kuulumattomia kustannuksia.

Raportointia ja tilityksiä varten Suomen metsäkeskuksen on ylläpidettävä tehdyistä ympäristötukipäätöksistä ja luonnonhoitohankkeista luetteloita (tiedostoja), joista ilmenevät päätöksen päivämäärä ja numero, kunta ja tuki tai palkkio euroina. Suomen metsäkeskus raportoi varojen suuntaamisesta ja käytöstä maa- ja metsätalousministeriöön viimeksi päättyneen tilikauden osalta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Mikäli osoittautuu, ettei nyt tehtyä päätöstä pystytä toteuttamaan, tulee Suomen metsäkeskuksen viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin päätöksen tarpeelliseksi tarkistamiseksi ottaen erityisesti huomioon METSO- ja Helmi-ohjelman toteuttaminen sekä Kansallinen metsästrategia 2035.

Suomen metsäkeskuksen johtaja voi päättää määrärahojen aluejaon muuttamisesta, määrärahan muuttamisesta ympäristötuen ja luonnonhoitohankkeiden kesken. Mahdollinen muuttamispäätös tulee toimittaa tiedoksi maa- ja metsätalousministeriöön.